

ΟΡΓΑΝΑ ΚΑΙ ΕΚΤΕΛΕΣΤΑΙ

ΤΑ ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΠΑΛΙΑ

Ο μουσικός όργανισμός που ήρχισεν άμέσως μετά το τέλος του μεγάλου πολέμου σαν ένα φυσικό ζέσημα τών τόσο δοκιμασμένων ψυχών όλης τής πολιτισμένης ανθρωπότητας είχε πολλές έκδηλώσεις. Μεταξύ τών άλλων και τήν προσπάθεια που καταβάλλετο σέ όλα τά μεγάλα κέντρα γιά τήν τελειοποίηση τών μουσικών οργάνων μέ τά όποια οι καλλιτέχναι θα μάς έδειξαν τήν τέχνη των, άφού πρώτα θα ίκανοποιούσαν τόν ίδιον ψυχικών τών κόσμων, έχοντας στη διάθεσή τους όργανα που θα τούς έξυπηρετούσαν πειθήνια και τεχνικά και ήχητικά.

Και έπρεπε να καταβληθί μεγάλη προσπάθεια γιά να επανέλθωμε εις τά προπολεμικά επίπεδα τής τελειοποίησης τής κατασκευής τόσο των πιάνων όσον και των κυριωτέρων πνευστών οργάνων, που χρησιμοποιούνται από τούς κορυφαίους τών μεγάλων συμφωνικών και μελοδραματικών συγκροτημάτων.

Ή έπαύριον του πολέμου εύρε πλείστας χώρας και ίδια τήν Γερμανίαν μέ κατεστραμμένα εκ τών βομβαρδισμών τά πλείστα των έργοστασίων, και δη πιάνων, από τά όποια έβγαιναν όργανα κατασκευασμένα μέ όλα τά ραφιναρίσματα που είχαν έπιτευχθί έως τότε χάρις στην εξέλιξι και στο συναγωνισμό μεταξύ τών γνωστών ειδικών μεγάλων οίκων. Τό χειρότερο ήταν ότι είχαν έκλειψη και πολλοί από τούς ικανωτέρους των αρχιτεχνίτας που ήζεραν να βάζουν τό τελευταίο χέρι γιά τήν τελειοποίησι κάθε οργάνου που θα έβγαινε από τό έργοστάσιό τους γιά να κρατάη ψηλά τή φήμη τους.

Έτσι πολλά άπ' αυτά εκλείσαν, ιδρύθησαν καινούργια και άλλα μεταφέρθησαν στην Άμερική, ενώ πολλοί ειδικοί κατασκευασταί εύλων πνευστών, που εργάζονται ο καθένας χωριστά γιά να μάς βγάδουν τά όραμα μόνελα των αναγκάσθησαν να συνεταιρισθού γιά να λύσουν και τό στεγαστικόν και άλλα συναφή προβλήματα των. Και έχρειάσθησαν μερικά χρόνια γιά να ξαναβρίσκουν οι εκτελεσταί τήν πηγήν τής ανανεώσεως των οργάνων των και τής προμηθείας νέων τοιούτων γιά τούς νέους, εις τόν τρόπον ώστε σιγά σιγά ή προσφορά να ίκανοποιή τήν ζήτηση καινούργιων άριστής ποιότητας οργάνων, που χρειάζονται γιά τούς καλλιτέχνας τόσο του πιάνου όσον και τών πνευστών οργάνων.

ΕΧΘΡΑ ΟΡΓΑΝΑ

Τό ζήτημα τίθεται από έντελως διαφορετικης πλευράς γιά τούς εκτελεστές των έχθρδων οργάνων, που, μέ τόν σχηματισμόν τώων οργιστρών και συμφωνικών συγκροτημάτων γιά δλους τούς καινούργιους ραδιοφωνικούς σταθμούς, άποτελούν σήμερον τό μέγιστον μέρος μεταξύ των μελών τής οίκογενείας τών επαγγελματιών μουσικών.

Έδώ οι καλλιτέχναι δέν μπορούν να έξυπηρετηθουν πραγματικά από καινούργια όργανα άλλα πρέπει να κατορθώσουν να άποκτήσουν ένα καλό παλιό όργανο. Βέβαια ή σύγχρονη όργανοποιία καταβάλλει κάθε φιλότιμη προσπάθεια γιά να έπιτύχη θετικά ά-

ποτελέσματα προς έξυπρέτηριον τών νέων καλλιτεχνών που δέν έχουν τά μέσα, ούτε μπορούν εύκολα να βρουν τούς Μαϊκίνας που θα τούς αγοράσουν τό ποθούμενο. . . Στραντιβάριους.

Βλέπουμε πολλές ένθαρρυντικες έκδηλώσεις και προσπάθειες. Γιά τό 1954 μάλιστα προεκηρύχθη στη Λίεγη του Βελγίου διαγωνισμός μεταξύ οργανοποιών που θα έπιδείξουν εκεί τά καλλίτερα πρότυπά των, τά όποια και θα χρησιμοποιηθούν εις δημοσίας έκτελέσεις του κλασικού τύπου (2 βιολιών, βιόλας και βιολοντσέλλου) από τό έπίσημο δημοτικό κομαρτίτσο τής πόλεως.

Παρά τις προσπάθειες αυτές, τών όποιων όμως είναι ακόμη πολύ άβέβαιον τό πρακτικόν αποτέλεσμα, τά παλιά όργανα γιά πολόν καιρό ακόμη, αυτά και μόνον, θα έξυπηρετούν βιρτουόζους και επαγγελματίας. Γι αυτό θα εκρίναμε σκόπιμον να κάμωμε μία μικρή ανασκόπησι του ιστορικού τής κατασκευής των οργάνων αυτών και να δώσωμε μία εξήγησι εις τή συνίστασι ή αξία των, που πρέπει να ένδιαφέρη όχι μόνον τούς εκτελεστές αλλά και κάθε φιλόμουσον.

ΤΑ ΠΑΛΙΑ ΟΡΓΑΝΑ

Τήν ίδια εποχή—περί τών 17ων αιώνα—που ή τέχνη τού βιολιού έπαυριε τήν κλασική τής μορφή μέ προδρόμους τούς Κορέλλι, Βιβάλνι, Λοκατέλλι, Τσρτινι κ. ά., ή τέχνη τής κατασκευής των οργάνων του είδους αυτού έφθανε στα άνώτατα όρια τής τελειοποίησης και όρισε τήν ανθρωπότητα πρότυπα άνευέρβητα, που, μ' όλη τήν πάροδο τριών περίπου αιώνων από τότε, δέν μπόρεσαν ούτε μπορούν να άντικατασταθούν από άλλα ωπετέρω κατασκευαστών, παρά τήν ικανότητα πολλών από αυτούς.

Τήν τέχνη τής κατασκευής βιολιών και λοιπών έχθρδων πρέπει να τήν θεωρούμε και αυτήν μεγάλη δταν λάβωμε υπ' όψει ότι έχει άποστολή να δημιουργή όργανα όχι μόνον τέλεια στην αισθητική τους εμφάνισι, στην όμορφιά των γραμμών τους και στην άψογη συμμετρία τους, άλλα και όργανα μιας ιδεώδους ήχητικής που να μπορούν να έξυπηρετουν τόν καλλιτέχνη στην άπόδοσι όλων των άποχρώσεων και μεταπτώσεων του μουσικού αισθημάτων που του έμπνεί ο φυσικός του κόσμος. Γιά μία τέτοια άπόδοσι είναι άναμφισβήτητο πώς δέν μπόρεισιν ποτέ και ο ικανότερος βιρτουόζος να έξυπηρετηθί καλλίτερα παρά μόνον μέ τά δημιουργήματα τής περιφημου σχολής τής Κρεμόνας που εκπροσωπείται πρώτα από τόν Νικόλο Άματί και τούς μαθητάς του Ζοζέφ Γκουαρνέριους, Άντόνιο Στραντιβάριους, τόν λίγο μεταγενέστερο Γκουαντανίνι, τούς Ματζίνι, Γκαλιάνο, Ρουτζέρι, Μπερκόντζι κ. ά.

Οι μεγάλοι αυτοί καλλιτέχναι τής όργανοποιίας μετεχειρίζοντο και παλιά ειδικά εύλα και ένα τέλειο βερνίκι, που έχει μεγάλη σημασία ακόμη και γιά τήν ήχητική του βιολιού και που δέν μπόρεσαν ποτέ να άπομιμηθουν οι μεταγενέστεροι. Έγιναν τόσες φορές προσπάθειες μέ ειδικά εύλα που τά φύλαγαν σε όργανοποιεία, από πατέρα σε γιού, επί 100 και πλέον χρόνια, καταβλήθηκε μεγάλη προσοχή και έξρευνα γιά τήν

συνθεσι όμοιου βερνικιού γέ τή βοήθεια μάλιστα πολλών χημικών, μά άφού κατεσκευάετο με τήν πιό ιστορική προπάθεια ένα τέτοιο όργανο, τό άποτέλεσμα, ενώ άρχικά φαινόταν Ικανοποιητικό στις δοκιμές συγκρίσεως με τά παλιά βιολιά, δέν όσημιώνει παρά πρόσκαιρη όμοιο έπιτυχία. Με τήν πάροδο του χρόνου έχάνετο έκείνο τό βάθος του ήχου, έκείνη ή εύγένεια του τέμπρου, που τους έπέτρεπε να είναι άξια γιά κάποια σύγκριση με τά παλιά.

Άν ασζονται άκόμη επί τών ήμερών μας άρκετά όπο τό πολύτιμα αυτά παλιά βιολιά τούτο όφειλεται ένα τό γεγονός ότι οι περιφήμοι αυτοί όργανοποιοί ήταν άνθρωποι με άληθινή έρωτα γιά τήν τέχνη τους και παραγωγικότητα στη δουλειά τους. Ό κορυφαίος από όλους ο Άντώνιος Στραντιβάριους, έκτός από τήν Ιεβώδη τέχνη του παραμένει και τό πιό άξιοέβαστο παράδειγμα έργατικότητας, γιαι μέχρι βαθύς γήρατος (πέθανε 93 έτών) δημιούργησε άκατάπνητα όλο και νέα όριστουργήματα βιολιών, άκόμη και βιόλες και βιολοντσέλλα. Κατά τάς άρχάς τό περασμένου αιώ- νου ύπελογιζόντο ως πλέον τών 500 τά σωζόμενα έως τότε όργανα που βγήκαν από τά χέρια του.

ΤΑ ΠΕΡΙΦΑΝΑ ΒΙΟΛΙΑ

Μερικά άπ' αυτά, πρότυπα του είδους, πήραν και όνόματα όπως ο 'Ηρακλής', «Μεϊσα», κί άλλα. Έχουν έκδοσή δέ από μεγάλους μουσικούς οίκους, όπως του Χίλλ του Λονδίνου, και πολυτελείς πανάκριβοι τόμοι άφιερωμένοι στην πλούσια δημιουργία τής σχολής τής Κρεμόνας, του Τυρόλου και άλλων τιοτότων, όπου, μαζί με τήν περιγραφή τών σωζόμενων παλιών όργάνων και τις Έγγραφες φωτιστικές τών πολυτιμότερων άπ' αυτά, περιέχουν και τό Ιστορικό τους, άκόμη και τό πώς πέρασαν στο κύκλωμα τών χρόνων από καλλιτέχνη σε καλλιτέχνη ή έρασιτέχνη, που ήταν πολλές φορές καλύτερος έγγυητής γιά τήν διαφύλαξη και τή συντήρησή τους. Γιατί πολλά άπ' αυτά, τά μύ ντελαϊκάτα, τά φθείρει πιό πολύ ό καλλιτέχνης με τό ά- διάκοπο παίξιμό του και τά κουράζει στο τέλος σε βαθμό που να πέφτει αισθητά ή λύμψη τους. Είναι όμως και άλλα τά αίτια του χαμού τών πολυτίμων αυτών όργάνων. Τό Στραντιβάριους του Μπουρμέστερ π. χ. έγινε κομμάτια μια μέρα που ό βιρτουόζος τό έ- μπιουτέωθηκε σε άδέξια χέρια και τό πολύτιμο όργανο έπεσε μαζί με τόν φέροντα ως τήν κάτω βαθμίδα μιας μεγάλης και γλυστερης, λόγω παγετόνους, σκάλας ξενο- δοχείου. Ένα άλλο κοίταται στο βάθος του Σαρωνι- κού μαζί με τό άτιμόπλοιο Τοαρμια που βυθίστηκε σε μια σύγκρουση από τήν όποία μόλις σώθηκε ό κά- τοχός του παλιός μας καλλιτέχνης του βιολιού Σπ. Μπεκατόρος. Πόσα άλλα χάθηκαν σε πυρκαϊές ή άλλα δυστυχήματα, πόσα έσπασαν σε βαθμό που να χάσουν όλη τους τήν αξία. Είναι ζήτημα άν στις άρχες του αιώνου μας ζειμαν τά μισά από τήν τόσο πλούσια δημι- οουργία τών μεγάλων τεχνιτών τής Κρεμόνας.

Ό μεγάλος μας καθηγητής Κίσαρ Τόμσον θεω- ρούσε ως άνώτερο από όλα τά Στραντιβάριους, τόσο σε τέμπρο όσο και σε λάμψη, τό βιολιό του Κράυττσερ. Ό ίδιος είχε ένα από τά καλύτερα Στραντιβάριους. Στα ταξίδια του δέν τό όφανε ποτέ από κοντά του εκ- προνοία γιά να μήν πάθη τίποτε από άπροσεξία ή και γιά να μη τό κλέψουν. ΈΓιχαμε τήν άληθινή ή εκάκριαι να παίξουμε σε όλοιστ σε συμφωνική συναυλία του Μαγγάι με τό Στραντιβάριους του με-

γάλου βιολιστού Βιετάμ, που είχε γίνη, μετά τόν θά- νατό του, τό πολύτιμο άπόκτημα ενός έρασιτέχνου δι- ευθυντού Τραπέζης τής πόλεως, που τό άγόρασε και ήταν πραγματικά μια σπάνια άπόλαυσι να παίξει κα- νείς με τέτοιο όργανο.

Τό Στραντιβάριους του Σαραζάτ ήταν ένα θαυμά- σιο όργανο που άνεδείκνυε άκόμη πιό πολύ τό κρυ- σταλλίνο παίξιμο του μεγάλου καλλιτέχνη, ήταν δέ τόσο τέλεια διατηρημένο και τόσο Ιεβώδεις ό γραμ- μέσ του, ή συμμετρία και ή όλη εμφάνισις του ώστε να μορη δίκαια να πη κανείς ότι ό ζυλοκοπτήρας του μεγάλου τεχνιού ήταν άνταξίος τής σμίλης ενός Πρα- ζιτέλου.

Έκτός από βιολιά, ό Στραντιβάριους, δέν τό ήρ- χετο ό οίστρος, κατασκεύαζε και βιόλες και βιολον- τσέλλα. Εά μάς μείνι σαν ιερά άνάμνησις μια συναυ- λία του κουαρτέτου Γιόσχιμ—Χαλίρ—Βίρτ και Μπέ- κερ, στην όποία, έκτός από τήν Ιεβώδους κλασικισμο άκτέλεισι τών μεγάλων μουσικών, άπόλαυσιας και τό χάρμα έκείνου τής άβελρίας ήχητικής όμοιογενείας που έβγαίνε από τά όργανά των, που και τά τέσσερα ήταν από τά τελειότερα Στραντιβάριους.

Άπό τούς άλλους εκπροσώπους τής ήμεγάλης σχο- λής τής Κρεμόνας, ένας, του όποιου μερικά όργανα μπορούν να συγκριθούν με τά καλύτερα Στραντιβάρ- ιους, είναι ό Γκιουζέππε Γκουαρντέριους ό έπινομο- σθεϊς Ντέλ Τζέζου, γιαι ή μάρκα του φέρει δίπλα στο όνομά του και τά στοιχεία JHS (τά άρχικά του Ήρου). Μερικά από τά βιολιά τής έποχής τής άκμης του είχαν συν τοις άλλοις και μια θερμότητα ήχου από τις πιό συναρπαιτικές. Ήταν όμως, αντίθετα προς τόν πατρι- αρχικό Στραντιβάριους, ένας τόπος ανθρώπου με πολ- λά έλαττώματα και πέθανε στη φυλακή γι αυτό ή γραμμή τής παραγωγής του ύποτέροτα πήρε τή κα- τιοεία. Ό μεγάλος Έζαύ προτιμούσε από τό Στραν- τιβάριους του, τό όποιο άλλος δέ ήταν πολύ κουρα- σμένο, ένα τέτοιο Γκουινέριους και μ' αυτό έβγαζε τους άδέχαστους έκείνους ήχους που άκούονταν σαν να μήν έβγαίναν από όργανο άλλα από μέσα από τήν ψυχή του καλλιτέχνη.

Η ΑΞΙΑ ΤΩΝ ΠΑΛΙΩΝ ΒΙΟΛΙΩΝ

Ό Κομπέλι, που στην άρχή του σταδίου του έ- παιζε με ένα πολύ διαπεραστικό ήχου Γκουαντανίνο άγόρασε ένα Στραντιβάριους στην έξαιρετική γιά τήν έποχή έκείνη (1910), τιμή τών 100.000 φράγ- κων, που τό έζητοσαν από μεγάλο οίκο όταν κατά- λαβαν πώς τό είχε «βάλλη στο μάτι».

Υπάρχει βέβαια όλόκληρη κλίμαξ βιολιών με ά- ξία. Ή σχολή του Τυρόλου που έρχεται σαν συνέχεια τής σχολής τής Κρεμόνας με τόν Στίβερ μαθητή του 'Άματι και τόν Κλότζ, έχει να έπιδειξει όργανα άξιας, όπως και ή Γαλλική του Λυπό και του Βιλλιόμ.

Φυσικά ή σημερινή αξία τών διασωζόμενων άκόμη όργάνων, προ πάντων τής Κρεμόνας, είναι άμύθητος έξαρτάται δέ έκτός από τήν αυθεντικότητα τής ύπο- γραφής του κατασκευαστο, που μόνον είδικοι και δη- μεγάλοι οίκοι μπορούν να τήν έγγυηθούν, και από τόν βαθμό τής καλής διατήρησεως του όργάνου τήν έλλει- ψή κάθε σοβαρός ρωμής όσω και τέλεια έπιδιορθω- μένης, τήν διατήρησι του γνησιου βερνικιού κ.λπ.

ΚΑΙ ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΙΣ

Μιλούμε είδικά γιά τήν αυθεντικότητα, γιαι ή ύ- πογραφή που φέρεται στη μάρκα έπικολλημένη στο βα-

«ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ»

θος του βιολιού και πού φαίνεται από τα δύο παρά τον χορδοστάτη άνοιγματα (τά δύο f) μπορεί να μην άνηκη στο βιολι που βλέπει κανείς μπροτά του. Μπορεί μάλιστα να είναι μίν αυθεντική αλλά να προέρχεται από άλλο π. χ. κατεστραμμένο από σπάσιμο βιολι άξιας και γιά να μην πάη χαμένη να τήν έχουν έπικολλήση σέ άλλο μετριωτέρας άξιας και να τού ύποκαταστήσουν έτσι μιά μάρκα με τήν ύπογραφή ενός μεγάλου τεχνίτου. Δέν ξέρουν φυσικά οι πολλοί ότι αυτό μπορεί να γίνη όταν άνοιχθθί τό καπάκι κάθε βιολιού από ειδικόν τεχνίτη με μιά λεπτοτάτη κάθεται τομή, καθώς και τό ότι μπορεί να γίνη μέσα και έξω κάθε ένδεικνυομένη επιδιόρθωσης ρωγμών κ.λπ. και να ξανακολληθθί τό καπάκι με τελεία έφαρμογή. Μπορεί επίσης ένα κατεστραμμένο καπάκι να άντικατασταθθί δι' άλλοο καταλλήλου τοιούτου, δηλαδή να γίνη ένας πλήρης έμβολισμός του βιολιού που μόνον οι ειδικοί θα καταλάβουν ότι είναι διουπόστατον.

ΣΥΛΛΟΓΕΣ ΟΡΓΑΝΩΝ

Στά μεγάλα ..έντρα τής Έσπερίας όπως υπάρχουν συλλέκται πινάκων διασημών ζωγράφων υπάρχουν και συλλέκται παλαιών οργάνων που τά διαφυλάττουν φυσικά με συγκινητική στοργή. Λίγοι όμως από αυτούς είναι και ειδικοί γιά να ξέρουν τήν πραγματική τους άξία. Πολλοί βαυκαλίζονται από τήν ιδέα πως είναι κάτοχοι καλλιτεχνημάτων άνυπολογίστου άξιας, μόνο και μόνο γιαιτά όργανα είναι παλιά, ενώ σέ άρκτεές τέτοιες συλλογές που έτυχε να έπισκεθεθομε, τά περισσότερα όργανα δέν άξιζαν από άπόψεως ήχου όσο τά κοινότερα σύγχρονα. Τά έφιναν σέ κλειστά δωμάτια σάν ιερά κειμήλια, θεωρούσαν μάλιστα ιεροσυλία να βγάλουν και τήν πηχουσία σκόνη που τά έκάλυπτε από πολλά χρόνια. Βέβαια πολλοί από τούς συλλέκτας αυτούς κατείχοντο από μιά κακώς έννοουμένη εούλβεια, που κατά παράδοσιν αιώνων όφείλεται σέ πολύτιμα αυτά δημιουργήματα και που καταντούσε γ' αυτούς άληθινή θρησκοληψία. Δέν καταλάβαιναν τι θά πη καλή διατήρησις κάθε οργάνου άξιας που πρέπει κανείς να τό περιποιείται κατά καιρούς, γιαιτά όταν μένει πάντα κλειστό σέ θήκες μπορεί να πάθη άκόμη και από τά μικρά έκείνα σκουλήκια που βγάζει κάθε ζώο όταν μένει στην ύγρασία και δέν άεριζεται καθόλου.

ΤΟ ΒΙΟΛΙ ΤΟΥ ΠΑΓΚΑΝΙΝΙ

Και γιά να γυρίσωμε στά Ιστορικά βιολιά ως προσθέσωμε ότι τό περίφημο Γκουαρνέριους του Παγκανίνι διαφυλάσσεται έντός γυάλινης θήκης σέ μιά αίθουσα του Δημαρχείου τής γεννετείρας του Γενούης και σπανίως όταν κανένας άληθινά μεγάλος βιρτουόζος περάση από τήν πόλιν αυτήν του έπιτρέπεται κατόπιν ειδικής και δυσκόλως χορηγούμενης άδειας να παίξη εκεί επί τόπου πάνω στό Ιστορικό αυτό όργανο.

ΚΑΙ ΜΕΡΙΚΑ ΕΠΑΚΟΛΟΥΘΑ

Οί περί τά πολύτιμα βιολιά θρύλλοι, τά περί μυθικών τιμών των δημοσιεύματα έχουν και τά θύματά των, που είναι άρκετά. Πόσοι έχουν πάθη φύκωσι πιστεύοντας πως κάτι σκονισμένα παλιά βιολιά που έτυχε να άγοράσουν σέ τιμή «ευκαιρίας» από κανένα ύποτιθέμενον άνδρα πωλητή βγήκαν από τό χέρι του Στραντιβάριους (σ' αυτά παίζουν διαβολικό ρόλο και κάτι ψεύτικες είτε μοντέρνες άπλών άντιγράφων έτικέτες) και μόνον άμετάπειστοι παρ' όλες τίς διαβεβαιώσεις ειδικών ότι «άνθρακες ό θησαυρός». Ένα τέτοιο θύμα ύπήρξε πρό πολλών έτών και ένας παλιός άπόστρατος μουσικός που κόντευε να τρελλαθθί, γιαιτά στό τέλος που τόν πήραν μρωδιαί μερικοί άργόσχολοι φαρσέρ παρ' όλίγο να τόν πείσουν ότι από ζήλεια ή ύστεροβουλία οι ειδικοί του άμφισβητούσαν τήν μεγάλη άξία του βιολιού του. Κόντευε να πάρη τή μεγάλη άπόφασι να πουλήση, δι, είχε και δέν είχε και να προεόφληση και τή σόνταξί του γιά να πάη σέ δια τά μεγάλα κέντρα τής Έσπερίας να βγάλη σέ πλειοδοσία με χρυσές λίρες τό θ.,σαυρό του. . .

Και άφου μπήκαμε στά ευτράπελα ως τελειώσωμε άναφέροντας ότι ή τελωνειακή νομολογία μας που δια τά προβλέπει γιά να μην ύπάρχη ποτέ διαφυγή δημοσίου έσόδου, έως πρό τινων έτών, ένδ έφινε τήν εισαγωγή των παληών οργάνων όπως κάθε μεταχειρισμένο είδος έντελώς έλευθέρων, έφορολογούσε άρκετά κάθε καινούργιο όργανο τής ντουζίνας από αυτά που εισάγονται άπ' έξω γιά τήν κατανάλωσι στόν κύκλο των άρχαίων μαθητών των Ώδελών. Άν εισήγετο τότε και κανένα Στραντιβάριους θά έγράφετο άμέσως στό πρωτόκολλον τής εισαγωγής: «Παλαιόν, μεταχειρισμένον, εισαγωγή άτελής». . .